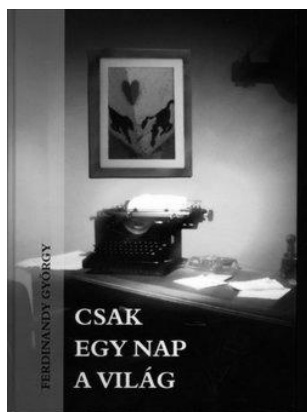

Ferdinandy György: Csak egy nap a világ

**Magyar Napló Kiadó
Budapest, 2008
244 oldal, 2415 Ft**

Ferdinandy György legújabb kötetének novelláit a nemzeti és egyéni sorstragédia összefonódása, és az ebből adódó hangulatok járják át. A szövegek olyan mélységben árasztják magukból az elmúlás sziklaszilárd bizonyosságát, amely már túl van az ebből fakadó retteneten (is).

Három tematikus egységben követi egymást a harminchárom novella: egy egész életutat foglal össze ez a nem egészen három tucat írás. Az első ciklus 1956-ig jeleníti meg az elbeszélő életének néhány (többnyire visszagondolva) meghatározó pillanatát, a második a nagyvilágban töltött évtizedekről mesél, míg a harmadik a hazatérés és az az utáni történésekből meríti anyagát („Budapest és Florida, a Sashegy és az Everglades között” – írja maga a szerző). Annak ellenére, hogy még a tematikus egységeken belül is a kronológiát tiszteletben tartva követik egymást az elbeszélte események, ide kívánczik a *Sinistra* körzetből jól ismert alcím: *Egy regény fejezetei*, hiszen az újra és újra felbukkanó alakok, motívumok, helyszínek, történések,

és ezeken túl még sokkal hangsúlyosabban a gondolati ív olyan koherens egésszé fogja össze a történetet, amely szétfeszíti egy „egyszerű” novellafüzér fogalmi kereteit; a *Csak egy nap a világ* olyan E/1 vallomások sorozata, melyek naplószerű folyamává változtatják a szöveget. Ilyen módon pedig a kötet – hiába, hogy novellák sorozataként definiálja magát – regényként (is) funkcionál.

Ráadásul a szövegek nemcsak az elbeszélő belső világáról mesélnek: pillanatképek, sőt korképek is; egy egész korszak keresztmetszete rajzolódik ki a nyomukban. Az elbeszélő életének történései szoros kauzális viszonyban állnak egyes (magyar) történelmi eseményekkel, így aztán a szövegeknek belső (a főhősre vonatkozó) és külső (a főhős korára vonatkozó) dimenziója is van egyszerre.

A novellák nyomán – tulajdonképpen – egy sikeres életút körvonalazódik: egy '56-os disszidens nagyvilági pályafutása; *idegen* országok, szerelmek, életek. Valójában épp a siker az, ami fellazítja ezt a biztos(nak tűnő) egzisztenciát; a főhős számára teher a jólét, mivel annak minden pillanatával megtagad egy másik, igazából sose létezett, otthoni (értsd! magyarországi) életet. Az emlékeibe kapaszkodva próbál menedéket találni önmaga – kimondatlan – vádjaival szemben, ám ez csupán az öncsalás eszköze lehet, hiszen a múltat *átírni* nem képes; csak azt írhatja meg (újra és újra), amit valóban átélt.

Minden egyes novella a megিংathatatlan elmúlás tudomásulvételét jelenti; ugyanakkor éppen a szöveg (és ezek a szövegek) jelenti(k) az egyetlen menekülési útvonalat (is) az elbeszélő számára, hiszen csak az írás által remélhet: nem megtisztulást, de felszabadu-

lást. „Ha lehetne egy kívánságom, azt kívánnám, hogy békén hagyjanak. Hagyják tovább írni a penzumomat.”

Az írás mint penitencia a legsúlyosabb mozgatórugója a *Csak egy nap a világ* történetének, hiszen az elbeszélő ilyen módon törleszt egy-egy elfelejtett vagy elárult (sic!) ismerősnek, barátnak, esetleg volt szerelemnek. „Ilyenkor, október végén, minden évben a régiekkel álmodom. Azokkal, akik elmentek, lassan már ötven éve. És akik minden évben felkeresnek egy ilyen őszi hajnalon. Sürgetnek, hogy írjam le a nevüket. Mert igen, voltak ők is. – Még mindig élsz? – kérdezik. És: miért folytatod? Sietnem kell. Kevés időm maradt.” Olyan ez a harminchárom novella, mint egy-egy emléktábla, amelyre ezek a sürgető alakok vannak felvésvé.

A kötet minden novellájában találunk történeteszilánkokat, amelyek alapján összeáll egy-egy esemény sor. Ám a történet mint olyan csak másodlagos szerepet játszik ebben a kötetben; adott momentumok azért válnak relevánssá, mert hiszen az elbeszélő belső világát rendítik meg; nem az a fontos: mi történt, hanem hogy ez hogyan befolyásolta a főhős életét. A múlt a jelen perspektívájából értelmeződik (és fordítva): minden átélt pillanatnak aktuális jelentése van. Ilyen értelemben pedig nem is beszélhetünk történetekről, csupán *egy* történetről – arról, ami az összes novella eszenciáját adja: az írás (és annak apropója) maga a történet.

Az elbeszélő, miközben az írás által igyekszik leróni a másokkal és önmagával szembeni adósságait – írja a „penzumot” –, számot vet az elmúlással, ámbár nem azért, mert egy élet végén áll. Ez a fajta elmúlás minden megélt pillanatában ott lappang, minden másodpercben számolni kell vele. „Elmúlt egy nap. Vagy ötven év.” – az idő múlása nem percekben, napokban vagy években mérendő, egyedül csak emlékekben – és az emlékekhez tartozó fantomokban.

„Csak egy nap a világ” – hirdeti a kötet címe, egy fejezete, egy novellája és az abban felidézett dalsor. Ha párhuzamba állítjuk e gondolatot a kötet zárómondatával – amely így szól: „Véget ért ez a nap” – nem marad kétség, hogy az elbeszélő szavait az a felismerés motiválja, miszerint a világ, amely „egy nap” csupán, lassan véget ér.

Gönczöl Andrea